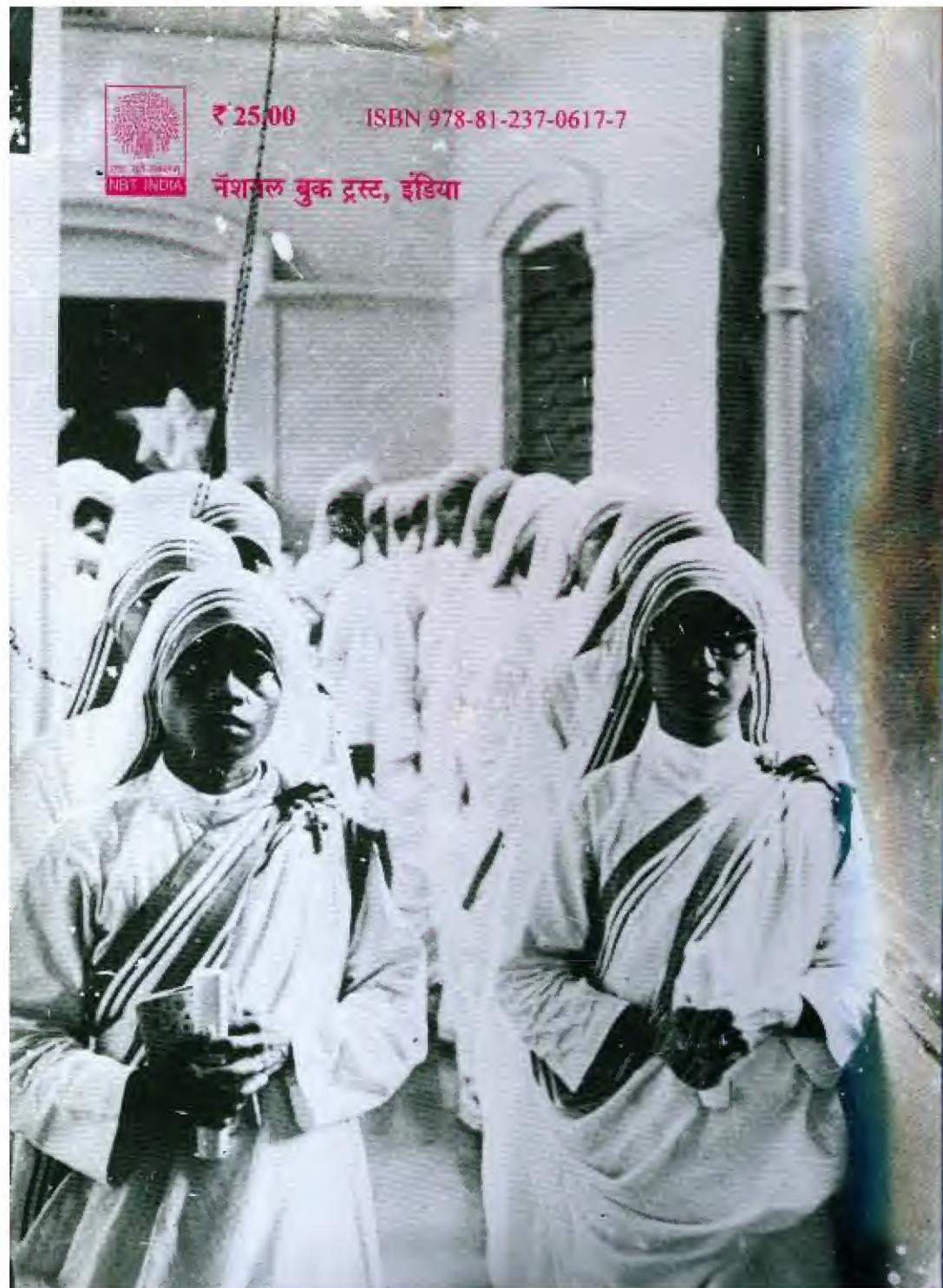

₹ 25.00 ISBN 978-81-237-0617-7

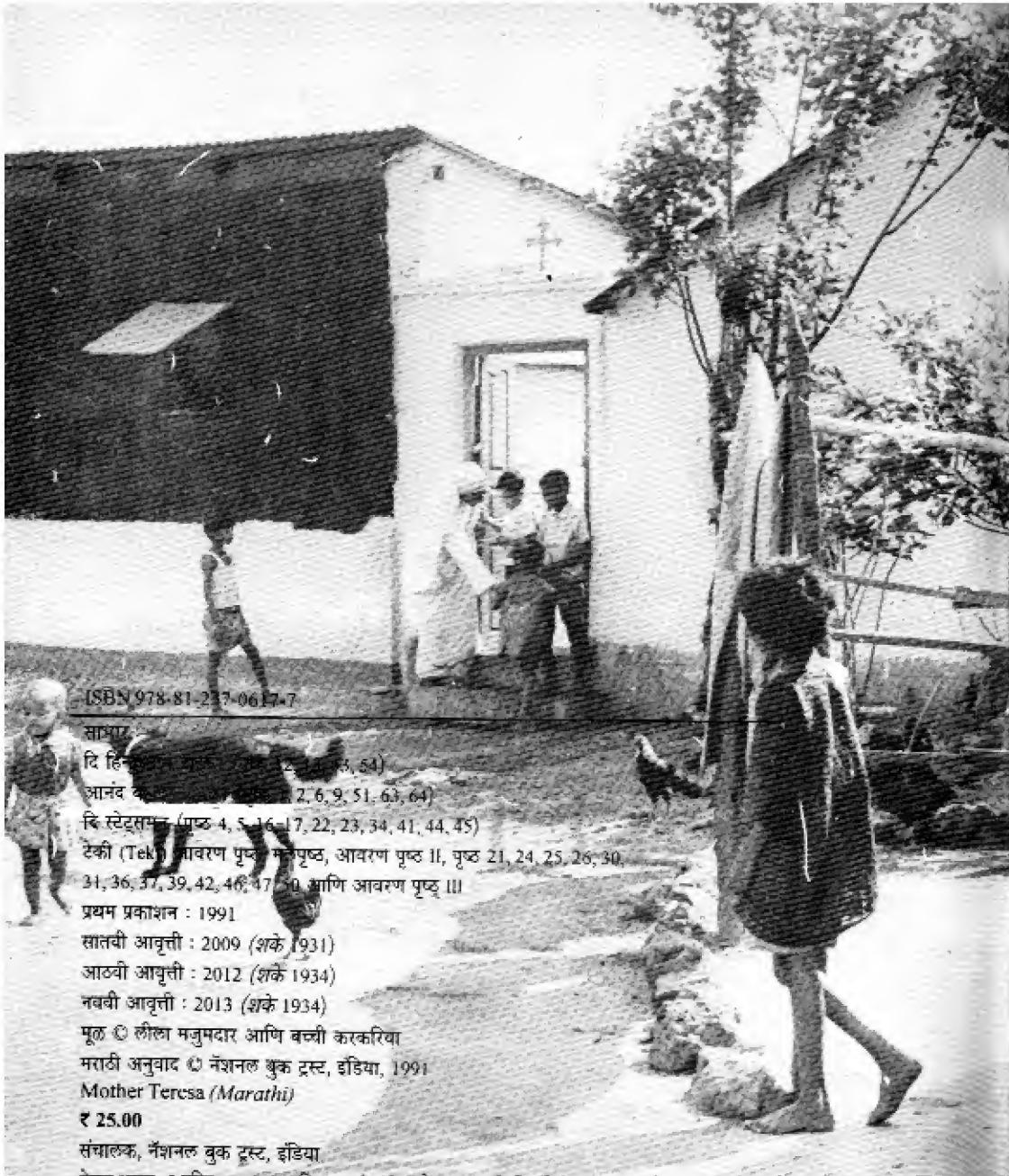
नेशनल बुक ट्रस्ट, इंडिया

मदर तेरेजा

लीला मजुमदार
बच्ची करकोरिया
अनुवाद
फानीस दिब्रिटो

नेहरू बाल पुस्तकालय

ISBN 978-81-237-0617-7

साप्ताह

दि हिन्दू (पाठ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45)

आनंद (पाठ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45)

दि स्टेट्समैट (पाठ 4, 5, 16-17, 22, 23, 34, 41, 44, 45)

टेकी (Teki) आवरण पृष्ठ मत्तपृष्ठ, आवरण पृष्ठ II, पृष्ठ 21, 24, 25, 26, 30, 31, 36, 37, 39, 42, 46-47, 50, आणि आवरण पृष्ठ III

प्रथम प्रकाशन : 1991

सातवी आवृत्ती : 2009 (शके 1931)

आठवी आवृत्ती : 2012 (शके 1934)

नववी आवृत्ती : 2013 (शके 1934)

पूळ © लीला मजुमदार आणि बच्ची करकरिया

मराठी अनुवाद © नेशनल बुक ट्रस्ट, इंडिया, 1991

Mother Teresa (Marathi)

₹ 25.00

संचालक, नेशनल बुक ट्रस्ट, इंडिया

मदर तेरेजा

लीला मजुमदार
बच्ची करकरिया

अनुवाद
फा० फ्रान्सिस दिब्रिटो

सर्वांची आई

आपल्याला आपली आई आवडते. आई आपल्याला जेवळाऊ घालते. आजारात आपली देखभाल करते. आपण दुःखीकरणी असताना ती आपल्याला आधार देते. अशी एक आई आहे. ती हे सर्व करते पण ती अन्य मातांहून निराळी आहे. ती सर्वांची आई आहे. तिचं नाव आहे मदर तेरेजा.

कलकत्त्यामधील मरणोन्मुख, विहेटनाममधील जखमी, इथिओपियातील उपाशी, अमेरिकेतील एकाकी, अशा सर्व प्रकारच्या लोकांना, जाड्या भरड्या, निळ्या किनारीची साढी पर्याधान करणाऱ्या या स्त्रीचा फार आधार वाटतो. वेदनाग्रस्त जगाला तिचे दबंल हात कवेत घेतात.

डॉगर पालथे करणाऱ्या या स्त्रीकडे जग विस्मित होऊन पाहात आहे. पैसा कुठून येईल याची तिला मुळीच चिता नसते. परमेश्वराला सर्वांची काळजी आहे, असे ती मानते.

तिच्यावर पारितोषिकांची खैरात झाली आहे. १९७९ साली तिली शांततेचं नोबेल पारितोषिक मिळालं. पैसा मिळाला म्हणजे तिला विचार सुचतो, एखादं नवीन केंद्र उघडण्याचा किंवा गरजूसाठी निवास उभारण्याचा. गरीब, आजारी, नागवणूक झालेले

यांच्या गरजा भागविणे हीच खरी आपल्या कायची पोचपावती आहे, असे ती मानते. ही आहे मदर तेरेजाची गोष्ट. काम कितीही नावडत असलं, कठीण असलं तरी, मला त्याचं काय? असं त्या चुकूनही म्हणत नाहीत.

कलकत्ता येथे पोप द्वारे जान पाल आणि मदर तेरेजा

आग्नेस नावाची मुलगी

आज मदर तेरेजा कलकत्याला कार्य करतात. तिथेच त्यांनी मिशनरीज ऑफ चरिटी या संस्थेची स्थापना केली आहे. पण, कलकत्याच्या गलिच्यु झोपडपट्टीपासून हजारो मैल दूर असलेल्या, हुबली नदीपासून खूप अंतरावर असलेल्या, युरोपच्या एडियाटिक समुद्राच्या हिरव्यागर किनाऱ्यावर आपल्या गोष्टीला प्रारंभ होतो.

२७ अगस्ट १९९० रोजी युगोस्लाविया देशातील स्कोपे नगरात अल्बेनियन कटुबात एका छोट्या मुलीचा जन्म झाला. त्यांनी निचे नाव आग्नेस ठेवले. आग्नेस गोनशा बोजाहिव ही मध्यमवर्गी किंशोरीप्रमाणे वाढत होती. बहीण भावावरोबर ती खेळ खेळायची. आईच्या पदराला धरून घरभर हिडायची. आग्नेसचे वडील दुकानदार होते. वडीलांना तिचा भारी लला.

आग्नेस ४ वर्षांची असताना महायद्धाला तोङ फुटले. तिच्या शांत जीवनाला तडे गेले. तीनच वर्षांनी तिचे वडील देवाधरी गेले. तीन भावांडांना मोठे करण्यासाठी तिच्या आईला अतोनात कष्ट उपसावे लागले. युद्धामुळे निर्माण झालेल्या अडचणी आणि टंचाई यांच्यावरोबर आग्नेसच्या आईने धैर्यने दोन हात केले जे मिळेल ते काम पत्करून, तिने आपल्या छोट्या कुटुंबाचे पालनपोषण केले.

मदर तेरेजा आपल्या बालपणाविषयी जास्त काही सोंगत नाहीत, परंतु दोन घटना त्यांच्या ध्यानात राहिल्या आहेत. त्यावरून किती काळजीपूर्वक त्यांची जडणघडण झाली हे दिसून येते, एकदा आग्नेस आपल्या सवगडयांसमवेत खरात बसली होती. एका नातेवाईकाबद्दल त्यांच्या कुटाळक्या चालू होत्या तेव्हा अचानक दिवे गेले. "आपण मुददाम दिवे घालविले, कारण गैरहजर व्यक्तीची बदनामी करण्यासाठी उजेढाची जरूरी नसते," असे नंतर तिला तिच्या आइने सांगितले.

दुसरी घटना आग्नेसच्या वर्गातील मित्रमैत्रिणी संबंधी आहे, त्यांच्यापैकी काहींचा स्वभाव तिच्या आईला आवडत नसे. पण आग्नेसची कान उघडणी करण्याएवजी, तिच्या आईने तिला सफरचंदांची एक करंडी आणण्यास सांगितले. तिने त्यांच्यात एक खराब सफरचंद ठेवले, काही दिवसांनी आईने तिला करंडी उघडण्यास सांगितले. त्या एका सफरचंदाने सर्व करंडी खराब केली होती. छोट्या आग्नेसला आयुष्यभर पुरेल असा घडा मिळाला.

आपल्या सेवाकार्याचा आपण नक्की कधी श्रीगणेशा केला, हे मदरला आठवत नाही. एखादया सर्वसामान्य मलीसारखी ती वाढत होती, तरी नियतीची आपल्यासाठी काहीतरी निराळी योजना आहे याची तिला अंतरी खाकी वाटत होती. भाविक रोमन कंर्थालिक कुटुंबात ती लहानाची मोठी झाली. मनाने ती श्रद्धाळू होती. लहानपणी आलेले युद्धाचे भयावह व भीषण अनुभव यामुळे संसार असार वाटू लागला. बंगालमध्ये कार्य करण्याचा जेव्हीट मिशनच्याकडून ऐकलेल्या गोप्तींचा तिच्या मनावर पराणाम झाला. भोवतव्यामध्ये आपल्यासाठी काय वाढलेले आहे याची जाणीव तिला वयाच्या बाराव्या वर्षीच झाली होती.

अठराव्या वर्षी युगोस्त्लावियामध्ये शिक्षण संपल्यावर, आग्नेसने सर्व सुखाचा त्याग करून जोगीण (नन) होण्याचे ठरविले. भारतातील बंगाल प्रांतात कार्य करण्याची तिची इच्छा होती म्हणून बंगालमध्ये कार्यरत असलेल्या लरिटो संघात तिने प्रवेश घेतला आणि आयर्लंडमधील डब्लीन शहराजवळील एका मठात ती दाखल झाली. आपले कुटुंब, आपला परासर आणि देश याचा त्याग करून, १९२८ मध्ये आग्नेसने कलकत्याजवळील एन्टलीच्या सेट मेरी स्कूलमध्ये शिक्षका म्हणून आपल्या कार्याला

सुरुवात केली.

मागे वळून पाहण्याचा प्रश्न नव्हता. आग्नेस गोनशा बोजाहिव हिने पहिले पाऊल उचलले होते, या कार्यामुळे तिला आंतरराष्ट्रीय सद्भावना मिळणार होती.

लरिटो कान्वेंटच्या एन्टली शाळेच्या प्राचार्यासह मदर तेरेजा

प्रस्थान

एन्टली कॉन्वेंटचा परिसर शांत आणि सुंदर होता. ती मूळीची शाला होती, बहुतेक मूळी मध्यमवर्गीय होत्या. थोड्याशा गरीबही होत्या. हिंदू, मुस्लिम आणि ख्रिस्ती अशा तिन्ही धर्माच्या त्या मूळी होत्या. तरुण जोगीण आग्नेस वेघकपणे भूगोल शिकवी, आपल्या विद्यार्थीनीवर ती मनापासून प्रेम करी, मूळीनाही ती फार आवडू लागली होती. तिच्या इतर जोगीणी मैत्रिणी स्व भावाने थाढालू आणि कष्ट करण्या या होत्या. त्या पांढरा पायघोल पोशाख घालीत व डोक्यावर काळी ओढणी घेत. त्यांचे जेवणखाण साधे परंतु चांगले असे. शात, शिस्तबद्ध आणि रम्य असा तो जीवनक्रम होता.

परंतु त्या कॉन्वेंटच्या हिरव्यागार मैदानाच्या पलीकडे मोतीझील म्हणजे 'मोत्याचे सरोवर' या काढ्यमय नावाची एक गलिच्छ झोपडपट्टी पसरलेली होती. वेड्यावाकड्या वस्तीमधून उघडी गटारे वाहात असत. कृपोषणाचे बळी ठरलेले, आजारी आणि बहुताश वेकार स्त्रीपरुप त्या झोपड्यात तग धरून जगण्याचा प्रयत्न करीत हांते. उपाशी, रोगट अर्धनग्न मुळे घाणीमध्ये भटकत हायची. आपल्या खोलीच्या खिडकीमधून मदर बाहेर नजर टाकी तेव्हा आपल्या सुखवस्तू जीवनाबदल तिचे मन तिला खायला उठे.

जगाचा त्याग करून भागणार नाही, तर गरिबी, अज्ञान आणि रोगराई यांच्या विरुद्ध लढा दिला पाहिजे याबदल त्यांची खात्री पटली.

औषधे आणि अन्नपदार्थ घेऊन त्या नित्यनेमाने मोतीझील झोपडपट्टीत जाऊ लागल्या. त्यांच्या विद्यार्थीनी त्यांना सोबत देत असत, आठवड्याला एका दिवसाचा भोजनाचा खर्च त्या मूळी करीत असत, उच्च शैक्षणिक दर्जा आणि शिस्त यासाठी लरिटो सिस्टरांची ख्याती होती. १७ वर्षे मदर तेरेजानी त्यांच्या शाळेत शिक्षिका म्हणून काम केले, पण त्यांच्या मनात एक निर्णय मूर्तरूप घेत होता. अधिक उत्कटतेने देवाची सेवा करायला हवी, असे त्यांना वाटू लागले.

१० सप्टे. १९४६ चा तो दिवस उगवला. हिमालयाच्या पायथ्याशी वसलेल्या कर्सेंआंग येथील सेंट मेरी मठाकडे मदर निधाल्या होत्या आणि त्यांना "आमंत्रण" मिळाले. जणू देव त्यांच्याशी बोलला. मनातील अनेक वषांचा गोंधळ दूर झाला. आपला नवा जीवनमार्ग त्यांना स्पष्ट दिसू लागला.

त्या दृश्याची कल्पना करू या. युगोस्लावियाची आठवण करून देऊल अशा नयनरम्य हिमालयातून नागमोळी वलणे घेत गाडी निधाली आहे, समोरची हिमाचर्छादित शिखरे निळ्या आकाशाशी स्पधां करीत आहेत. खाली डोंगरमाश्यावर देवदार, सूचिपर्ण आणि भोजवृक्ष डौलाने उभे आहेत. टेकडयावरून धबधबे कोसळत आहेत. शेवाळलेल्या कडेकपांचांना बनस्तीती ओठंगलेल्या आहेत, अकस्मात, एका क्षणाधारात, मदर तेरेजाला खिस्ताने त्यांच्यासाठी आखून ठेवलेल्या जीवनकार्याचा साक्षात्कार झाला. बदिस्त कॉन्वेंटमधील सुखासीन जीवनाचा त्याग करून, गरिबातल्या गरीब वस्तीत जाऊन राहयचे व तिथेच कार्य करायचे, असा निर्णय त्यांनी घेतला.

कॉन्वेंटबाहेर पडून, कलकत्त्याच्या झोपडपट्टीत राहून तिथेच कार्य करण्याची इच्छा त्यांनी आपल्या मदर सुपिरीअरकडे प्रदर्शित केली. संघाने व नंतर रोमच्या धर्माधिकाऱ्यांनी एक वर्ष हा प्रयोग करण्याची त्यांना परवानगी दिली.

लरिटो जोगीणीच्या कृष्णधबल पोषाखाचा त्याग करून निळ्या किनारीची जाडीभरडी साडी त्यांनी परिधान केली. साडीला खादयाजबल लहानसा कूस लटकावला. हाती बायबल घेऊन त्या कॉन्वेंटमधून बाहेर पडल्या त्यावेळी त्यांच्या

पर्समध्ये उणेपुरे पाच रूपयेही नव्हते. परंतु हृदय असीम श्रद्धेने आणि धैर्याने ओतप्रोत भरलेले होते.

१९४८ साली त्यांना भारतीय नागरिकत्व मिळाले, कलकत्याला येऊन त्यांना वीस वर्षे झाली होती. प्रदीर्घ चितन मननाअंती अखेर देवाची योजना त्यांना स्पष्ट दिसू लागली.

निराश्रिताना अन्नदान करताना

शोध

कार्य करण्यासाठी केवळ निश्चयाचे बळ पुरेसे नाही याची जाणीव मदर तेरेजाना होती. बिहार राज्यातील पाटणा शहरात अमेरिकन मेडिकल मिशनरीचे प्रशिक्षण केंद्र आहे. तिथे मदर तेरेजानी प्रवेश घेतला आणि रोगराई विरुद्ध लढा देण्यासाठी परिचारिके चे प्रशिक्षण त्यांनी पुरे केले.

बर्षअखेरपर्यंत, कलकत्त्याच्या भयंकर परिस्थितीला तोड देण्यासाठी त्यांनी तयारी केली. परत येताना, लिटल सिस्टर्स ऑफ द पअर या संघाच्या सिस्टरांबरोबर त्यांनी काही काळ घालविला परंतु त्या सिस्टरांचे कार्य मयादित स्वरूपाचे होते. रस्त्यावर भटकणारे भणांग भिकारी, आजारी आणि मरणाच्या पंथाला लागलेले यांची त्या सिस्टर्स सेवा करू शकत नव्हत्या. ज्यांचे कुणी नाही अशांच्या सेवेसाठी जीवन व्यतित करायचे असा निर्णय मदरने घेतला होता. अन्य सामाजिक संस्थाप्रमाणे, गरजूनी आपल्याकडे येण्याची वाट पाहात राहणे मदरला पसंत नव्हते. आपण त्यांचा शोध घ्यावा व त्यांना आसरा घ्यावा असे मदरने ठरविले.

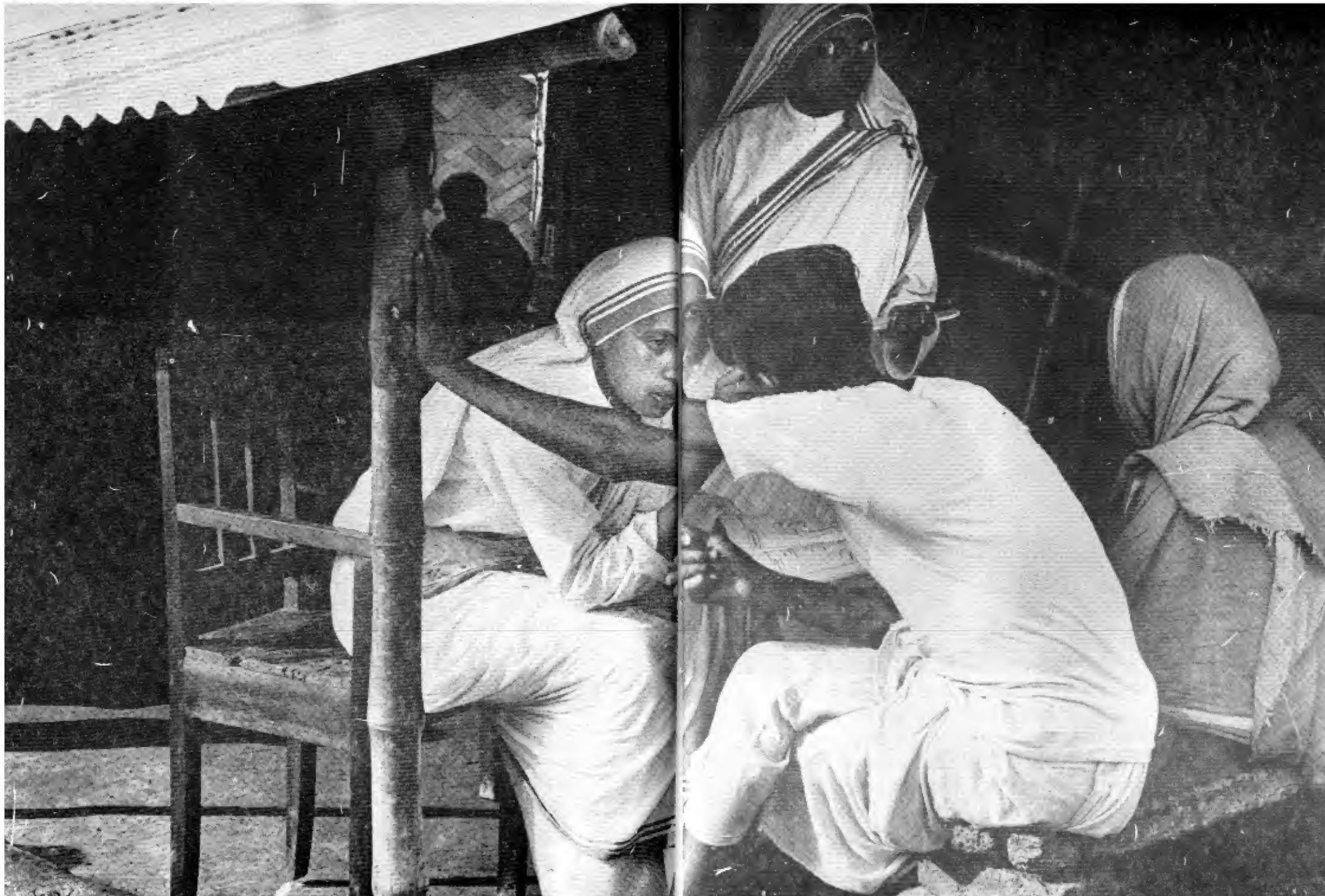
मदरसाठी समाजसेवा हे ध्येय नव्हते, तर परमेश्वराची सेवा करण्याचे ते एक साधन होते. मदर तेरेजा आणि त्यांच्या संघातील सिस्टर्स दिवसातील काही भाग

प्रार्थनेसाठी राखून ठेवतात. जे कार्य करण्यास अनेकांच्या अंगावर काटा उभा राहतो ते करण्यासाठी त्यांना प्रार्थनेमुळे शक्ती आणि धैर्य मिळते. आपण देवासाठी हे कार्य करीत आहोत याचा त्यांना कधीच विसर पडत नाही.

ज्यांची सेवा करायची त्यांनी आपला स्वीकार करावा म्हणून त्यांच्यासारखे होणे आवश्यक आहे हे मदरनी ओळखले. त्यांच्याप्रमाणे त्यांनी पोशाख केला, त्यांच्याप्रमाणे त्या जगू वागू लागल्या, त्यांच्याप्रमाणे त्या खाऊषिझ लागल्या. सुती साडी त्या परिधान करायच्या, नलाखाली स्वतःच कपडे धुवायच्या, फरशी पुसून काढायच्या. हाताने वरणभात खायच्या. हळूहळू त्यांनी बंगाली भाषा अवगत केली. त्या अस्खलितपणे बंगालीत संभाषण करू शकतात. आपण स्वतः च्या पायावर उभे राहू तेव्हा, मोतीझील वस्तीत शाळा चालू करू असा निश्चय त्यांनी कॉन्वेटमधून बाहेर पडताना केला होता. २१ डिसें. १९४८ रोजी त्यांनी ते वचन पुरे केले. पण त्या दिवशी शाळेचे दरवाजे उघडले नाहीत कारण त्या शाळेला दारेच नव्हती! इमारत, बाके किंवा खडूफळा योंचा पत्ता नव्हता, काही जणांच्या मदतीने त्यांनी शाळा स्वच्छ केली. पूर्वी श्रीमंताच्या गुबवुबीत मुलांना शिकविणाऱ्या मदरने झोपडपटटीतील रोड, उपाशी परंतु उत्साही मुलासाठी लहानशया काठीने धुळाक्षरे गिरविण्यास सुरुवात केली.

एका नव्या युगाला सुरुवात झाली. हळूहळू बातमी पसरू लागली. कुणी टेब्ल आणून दिले तर कुणी बाके पुरविली. एक अनोळाळी माणूस आला आणि शाळेसाठी मोठी देणगी देऊन निघून गेला. विद्यार्थ्यांचा तुटवडा नव्हता कारण या मुलांना कुणीही शिक्षणाची संधी उपलब्ध करून दिली नव्हती. काही मुले मजा पाहाण्यासाठी आली पण सर्वच शिक्षण घेण्यासाठी थांबली. अशाप्रकारे, मदरनी, रोगराईनंतर अज्ञान या दुस या शत्रूंचा बिमोड केला. त्यांच्या या लहान कार्याची तशी नोंद त्याबेळी घेतली गेली नाही.

परंतु त्या छोट्या रोपट्याचा आज बटवृक्ष झाला आहे. मदर तेरेजा आणि त्यांच्या सिस्टर्स आज अशा शंभरावर शाळा झोपडपटटीमध्ये चालवितात.

संघाची स्थापना

वैद्यकीय सल्ला देताना एक सिस्टर

१९४९ चा फेब्रुवारी महिना उगवला. राहाण्यासाठी साधेसुधे घर आणि कार्य करण्यासाठी आपल्यासारख्या निष्ठावंत सेविका यांची आवश्यकता मदरला भासू लागली. आपल्याला हव्या असलेल्या गोष्टी देव पुर्वितो यावर मदरची अपरंपार श्रद्धा, त्याना घर आणि मदतनीस दोन्ही मिळण्यास अडचण पडली नाही.

सदगुणी व उदार हृदयाचे श्री, मायकल गोम्मस यांच्याशी त्यांची गाठ पडली. मदर तेरेजाना निवासाची आवश्यकता आहे असे फादर हेन्री यांनी त्यांना सांगतले होते. मायकलची आई मरण पावली होती व घरातील तिची खोली रिकामीच होती. मदरजिथे प्रथमे राहात होत्या त्या एन्टलीच्या निवास स्थानापासून जवळच, मध्य कलकत्यातील एका साध्या बोळात ते घर होते, मदर तेरेजा येऊन राहिल्या तर ते घर पुनित होईल असे श्री, मायकल गोम्मस यांना वाटले, त्यांना घराचे भाडे नको होते, घरातील कुठलेही सामानसुमान वापरण्याची मदरना मुभा होती.

मदरच्या गरजा फारशा नव्हत्याच, वरोवर लाकडी टेवल, वैंग, वायबल व छोटा क्रूस घेऊन त्या आल्या. गोम्मसच्या घरातून त्यांनी एक खुर्ची घेतली.

मायकलची मुलगी मदरची एक आठवण सांगते, पावसाळ्यात एका संध्याकाळी

मदर झोपटपटीत काम करून थकून भागून आल्या होत्या. त्यांचे कपडे चिब भिजले होते. त्यावेळी भुकेने व्याकुळ झालेले दोन अतिथी अचानक पणे घरात आले. त्याना खायला काय द्यायचं? असा प्रश्न मदरला पडला. गोम्सकडे निरोप गेला. त्यांनी थाळी भरून भात पाठवला.

मार्चमध्ये मदरना पहिली उमेदवार मिळाली. सुभाषिणी दास तिचं नाव. तिचीच विद्यार्थिनी. मोतीझील येथे ती मदरला मदत करीत असे. देवाची आणि मदरची सेवा करण्यासाठी ती तयार झाली होती. तिनं ब्रत-स्वीकार केला आणि सिस्टर आग्नेस हे मदरचे पूर्वींचं नाव धारण केलं. आज सिस्टर आग्नेस मदरचा उजवा हात समजली जाते. मदर सेवा कार्यासाठी लांब दूर जातात तेव्हा मुख्य घरातील कारभार तीच पाहाते.

सुभाषिणीच्या पावलावर पाऊल ठेवून दुसऱ्या अनेकजणी आल्या. अतिशय साधेपणाचं जीवन जगण्याचं आणि देवाचं कार्य करण्यासाठी त्याला संपूर्ण शरण जाण्याचं ब्रत त्यांनी घेतल. १९५० साली मिशनरीज ऑफ चेरिटी या संघाची स्थापना झाली. ५४ ए लोअर सर्क्युलर रोड (आता आशार्य जगदीश बोस मार्ग) येथे मदरचे मुख्य कार्यालय उभे असून, जगभर पसरलेल्या शाखांचे मुख्य संचलन तिथून होते.

सुरवातीच्या अत्यंत गरजेच्या दोन वर्षात श्री. मायकल गोम्स यांच्या आदरातिथ्याचा सिस्टरांना खूप फायदा झाला. श्री. गोम्स यांनी त्यांना प्रसंगी अन्न पुरविले. आजारी सिस्टरसाठी एका स्वतंत्र खोलीची व्यवस्था केली. मदरचा वाढता व्याप पाहून त्यांनी अधिक जागा उपलब्ध करून दिली.

परंतु संघाचा पसारा विस्तारत होता. अशावेळी आणखी एका उदार माणूस पृढे आला. तो मुसलमान होता व स्थायिक होण्यासाठी पाकिस्तानमध्ये निघाला होता. सेंट झेवियर स्कूलचा तो माजी विद्यार्थी होता व खिस्ती मिशन यांनी केलेल्या उपकाराची त्याला उत्तराई ब्हायचं होतं. त्यानं अतिशय कमी किमतीत आपले घर मदरला विकत देण्याचं ठरविलं. परंतु मदरकडे पैसे नव्हते, नेहमीप्रमाणे तिनं देवाकडे प्रार्थना केली. लौकरच देण्याच्या रूपाने पैशाचा ओघ सरू झाला आणि मदरनी ते घर विकत घेतले.

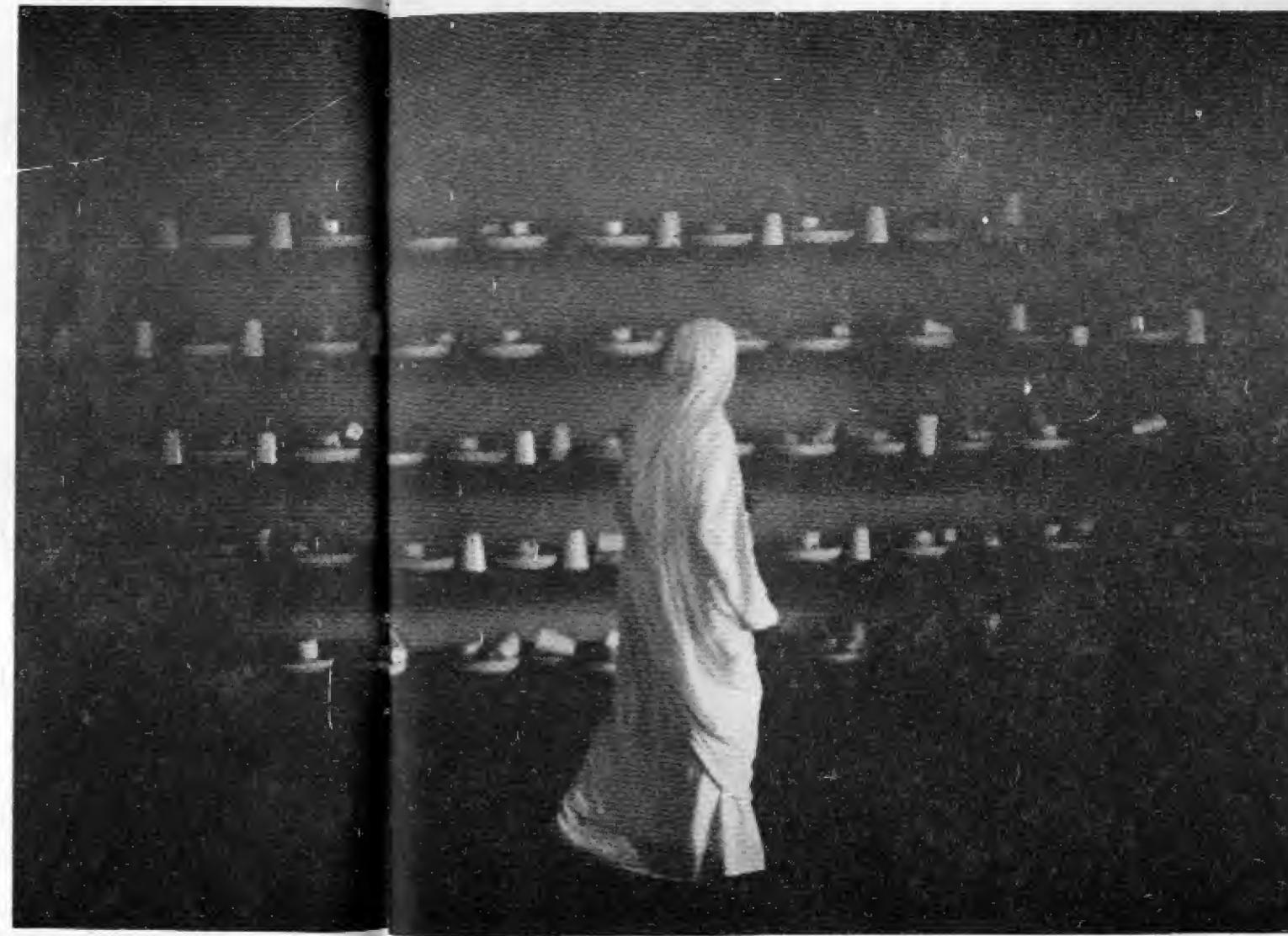
संघ दिवसेदिवस वाढत होता. मिस्टर्स आनंदाने काम करीत होत्या. कुठलेही काम

कमी दर्जाचे किंवा घाणेरडे आहे असे त्या मानीत नाहीत, मोठ्या प्रेमाने त्या सुजलेल्या जखमा धृतात आणि अछी पडलेल्या शारिराची काळजी धेतात. अस्वच्छ माणसाला त्या हृलूवारपणे आंधोळ घालतात. आपले सर्वस्व खिस्ताला अपण करण्याच्या भावनेमुळे अत्यंत दयनीय अवस्थेतील माणसाला त्या स्पर्श करून नवजीवन देतात. जगातील सर्वात दुर्दैवी जीव त्यांच्या घरात आढळतात, पण त्यामुळे त्या कधीच निराश किंवा दुःखी दिसत नाहीत, उलट त्यांचे चेहरे नेहमी उजळलेले भासतात.

सिस्टर्सना कठीण नियमांचं पालन कराव लागतं, कलकत्ता शहर साखरझोपेत असताना, भल्या पहाटे ४.३० वाजता त्या उठतात. पहिले दोन तास मनन चितन व प्रभूलिदान ही प्रार्थना, यासाठी राखून ठेवलेले असतात.

न्याहरी केल्यावर, सिस्टर्स जोडीने आपल्या नेहमीच्या कामाला लागतात. सकाळी सकाळीच त्या शहराच्या रस्त्यातून, गल्लीबोल्हातून आणि गलिच्छु वस्तीतून फेरफटका मारतात आणि भुके कंगाल, अनाथ अपांग आणि मरणाच्या पंथाला टेकलेले यांना त्या उचलून धेतात. टाकून दिलेली छोटी मुळे शोधून काढण्यासाठी त्या कच-याचे ढीग उपसतात. प्रत्येक जीव मोलाचा आहे असे त्या मानतात. जगी ज्यास कुणी नाही, त्यांना त्या उराशी धरतात व आश्रय देतात. मदरने आपल्या सिस्टर्सना बजावून ठेवले आहे, “दुसन्यांना दुखवून चमत्कार करण्यापेक्षा, दुसन्यावर

सिस्टरांची जेवणाची भांडी

गरिवांची आरोग्य सेवा

करूणेचा वर्षाव करताना चूक झालेली पत्करेल."

दोन ओवढधोबड साड्या, प्रार्थनेचे पुस्तक आणि छोटा कूस हीच प्रत्येक सिस्टरांची सगळी धन दौलत. भेटायला येणाऱ्या नातेवाईकाकडून किंवा स्नेहयाकडून त्या काहीच घेत नाहीत. अन्नपदार्थ त्या वाटून घेतात, आपले कपडे त्या स्वतः च धुतात व आपली सर्व कामे स्वतः करतात. अनेक सेवा केंद्रातील मल्ललेले कपडे धुण्याचे काम मुख्य केंद्रातील सिस्टर्स आनंदाने करतात.

एकदा कुणीतीरी मदरना कपडे धुण्याची मशीन भेट देण्याचं ठरवलं. इतर सिस्टरांवरोबर चर्चा केल्यावर, मदरनी प्रेमाने ती भेट नाकारली. बादली, साबण आणि पाणी त्यांना परेसे होते. घरात फक्त पाहुण्याच्या खोलीतच पंखे आढळतील. बाकी घरात पंखे नाहीत: "माझ्यासाठी आणि माझ्या सिस्टर्साठी देव मंजूळ वारा पाठवतो, तो पुरेसा आहे," असे मदर सांगतात.

अर्थात मदरना व्यवहार कळत नाही, असे नाही. आधुनिक तंत्रज्ञानाकडे त्या पाठ फिरवीत नाहीत. अपूर्ण वाढ झालेली जी अनाथ अभके त्यांना सापडतात किंवा त्यांच्या घराच्या पायरीवर आणून सोडली जातात त्यांची वाढ होण्यास मदत करणाऱ्या इनक्युबेटर यंत्रांचा त्यांनी आनंदाने स्वीकार केला आहे.

दुःखितांचा आधार

कलकत्त्याच्या रस्त्यात आणि झोपडपटीत पडलेली निराश्रित व बेघर माणसे पाहून मदर तेरेजांचे हृदय तिळतिळ तुटते. त्यांना सोडून त्या पुढे जाऊ शकत नाही. एखादया आजम्याला दवापाणी देण्यासाठी व त्याच्याशी चार मायेचे शब्द बोलण्यासाठी धुळीमध्ये गुडघे टेकण्यात त्यांना कमीपणा वाटत नाही.

एक पावसाळ्यात मदर तेरेजाना रस्त्यावर अखेरची घटका मोजीत पडलेली एक बाई आढळली. त्यांनी तिला उचलून जवळच्या घराच्या ओटीवर नेले. मदरच्या कवेत असताना त्या बाईची जीवनज्योत मालवली. पण मरताना तिच्या ओठावर आनंद होता. मरणाच्या पंथाला लागलेल्यासाठी निवासस्थान बांधण्याचा निर्णय त्या दिवशी मदरनी घेतला. जीवनभर कुणी ज्यांची पर्वा केली नसेल, त्यांना जनावराप्रमाणे रस्त्याच्या कडेला प्राण सोडावा लागू नये, उलट त्यांचा शेवट गोड व्हावा, असे मदरना वाटते. मदरना एक देवमाणूस भेटला. तो डॉक्टर होता. त्याने आपल्या दवाखान्याचा ओटा मदरला वापरण्यासाठी दिला. एकाने टेबल दिले, दुसऱ्याने खुर्ची आणली, तर तिसऱ्याने औषधे पुरविण्याची जबाबदारी घेतली.

पण प्रचंड कलकत्ता शहराचा प्रश्न कसा काय सोडवायचा, असा प्रश्न निर्माण

झाला. मदतीचे अन्य दरवाजे बंद वाटले, तेव्हा काली मूर्दिराचा दरवाजा किलकिला झाला, कलकत्याचे कालीमूर्दिर जगप्रसिद्ध आहे. प्रार्थना करण्यासाठी आणि बली अपैण करण्यासाठी हजारो भाविक येथे रांगा लावतात. अनेक जण आपल्या जीवनाची याचा सर्पविण्यासाठी येथे येतात. कलकत्ता महानगरपालिकेने मूर्दिराजवळची एक जुनी धर्मशाळा मदरना दिली. मदरनी आनंदाने तिचा स्वीकार केला. देशभरातून येणा-या याचिकांसाठी महानगरपालिकेने बांधलेली ती उतारशाळा होती. परंतु हल्लू हल्लू दारुबाजांचा आणि जुगार खेळणा-यांचा तो अडडा झाला. मूर्दिराशेजारी घडणा-या या गोष्टी कूणालाही पसंत नव्हत्या. महानगरपालिकेने गुंडांना हाकलले आणि मदरच्या ताव्यात घर दिले.

मरणोन्मुखांसाठी मदरना एकदाचं घर मिळालं, आणि आपलकीचा अभाव या तिस या शर्वावृण्ड लढा सुरु झाला. त्यांनी घराला नाव दिले 'निर्मल हृदय.' जगाने ज्यांना टाकन दिले आहे त्यांचा अखेरचा दिवस सुखाचा ब्राह्मण मदर आणि तिच्या सिस्टसं सर्वं प्रकारचे प्रयत्न करतात. मृत्युशय्येवर असलेल्या दुर्दैवी जिवाना जिवाळा आणि ओलावा मिळतो. त्यांची शेवटची इच्छा किंती साधी असते ! हिंदूना हवे असते गंगाजल, तर खिस्ती आणि मुसलमानाना हवी असते शेवटची प्रार्थना. कधी कुणाला एखादी सिगरेट पाहिजे असते, तर कधी कृषी नाटभर भाताची मागणी करतो. त्यांची अंतिम इच्छा पुरी करण्याचा प्रयत्न सिस्टसं करतात. त्यांच्यावर त्या मायेचा वयाव करतात. आपलकीच्या वातावरणात ते ढोळे बंद करतात.

परंतु, प्रारंभी काही लोकांच्या मनात मदरच्या कार्याचिददल शंका निर्माण झाल्या. हिंदू मूर्दिराच्या आवारात एक खिस्ती मिशनरी स्त्री काम करते ही कल्पनाच त्यांना सहन झाली नाही. पर्सिस्थीतीचा फायदा घेऊन मदर त्या गरीब लोकांनी खिस्ती क्रीत असाव्यात असा संशय त्यांना आला. त्यांनी पोलिसाकडे तळार नोंदवली.

उच्च योनीस अधिकारी चौकशीसाठी आले, तेव्हा त्यांना काय दिसले ? सर्वांग भयंकर जस्वमानी भरलेल्या एका माणसाची मदर काळजी घेत होत्या. त्या अधिकाऱ्याचे हृदय हेलावले. त्याने तळार करण्यांना सांगितले, "तुमची मागणी असेल तर मी या जोगिणीला घालवून देतो, पण त्यापूर्वी तुम्ही तुमच्या आयांना आणि बहिणींना आणून ती

जे काम करते ते करायला लावा."

लोकांना आपली चूक समजून आली. काहीजण तर नंतर मदरचे मदतनीस बनले. मरणोन्मुख आणि विकलांग यांच्यासाठी आश्रयस्थान बांधले जाते व प्रेमाने त्यांची देखभाल केली जाते हे पाहून जगातील तरुणतरुणी काही काळ येथे येऊन विनामूल्य सेवा करतात. त्यांना बंगाली किंवा हिंदी येत नसले तरी हृदयाची भाषा सर्वांना समजते.

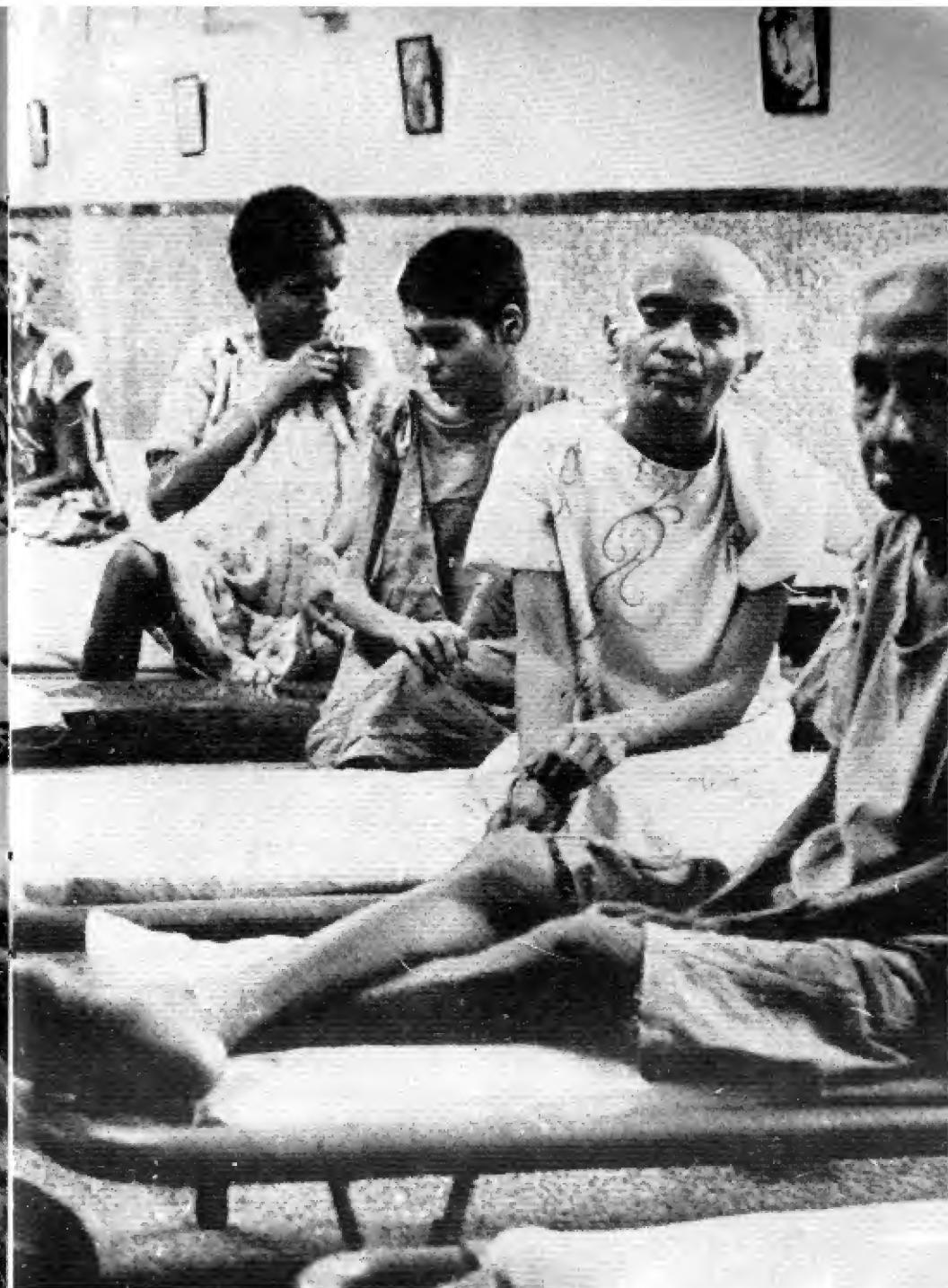
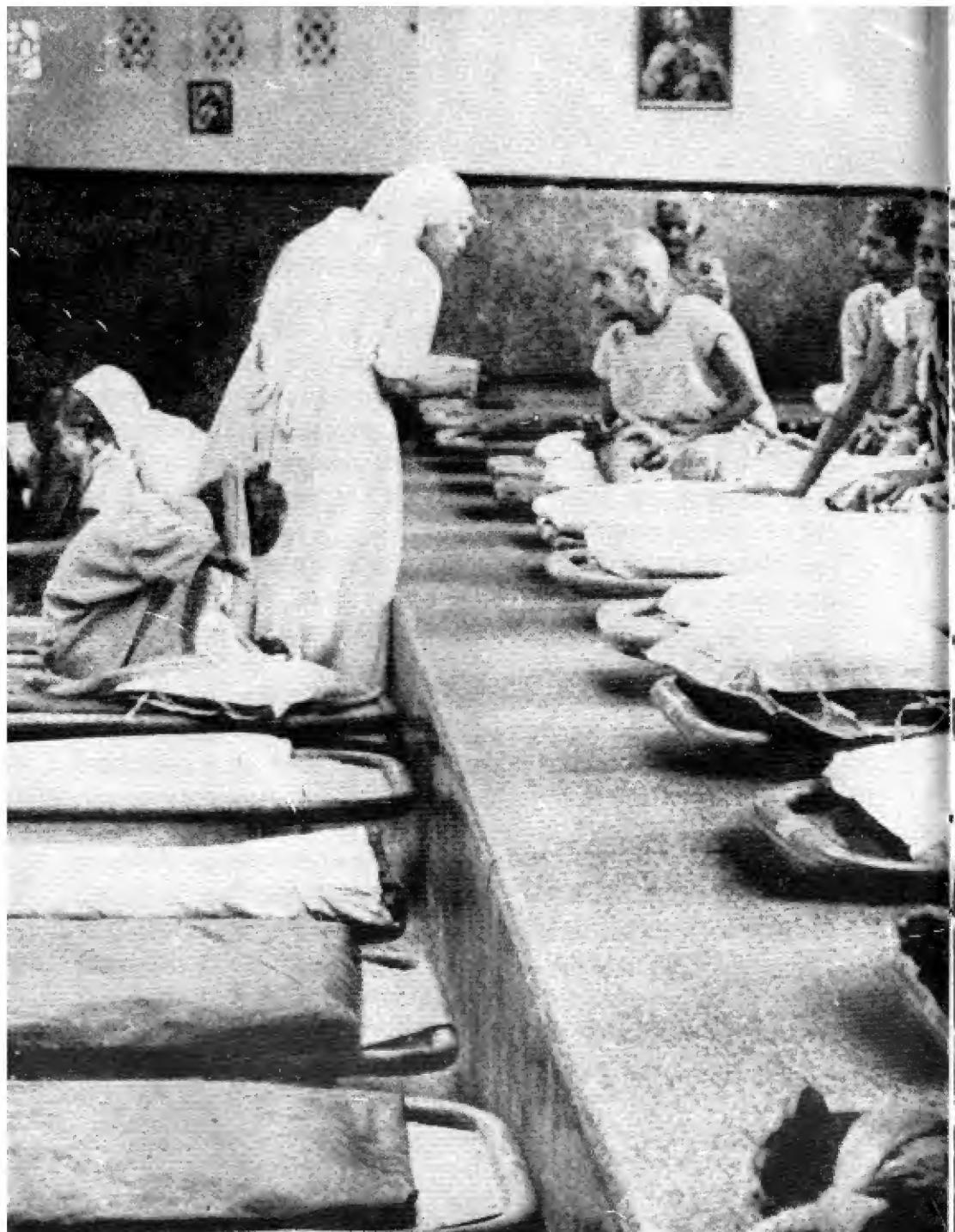
मरणोन्मुख माणसांना कधी सिस्टर्स, तर कधी अनोलखी मित्र किंवा पोलीस उचलून आणतात. इस्पतले अगोदरच भरलेली, तशात मरणाच्या पंथाला लागलेल्यासाठी कुणाकडे वेळ आहे ? परंतु निर्मल हृदयमध्ये त्यांचे प्रेमाने स्वागत केले जाते. त्यांना न्हाऊखाऊ घातले जाते, आधार दिला जातो आणि ते या जगाचा कायमचा निरोप घेत असताना कुणीतरी त्यांच्या जवळ असते.

"जी माणसे मरणारच आहेत, त्यांच्यासाठी तुम्ही कशाला इतके श्रम घेता ?" असा प्रश्न एका पत्रकाराने मदरना विचारला होता. मदर महणाल्या, "मी कुणाचे मरण थांबवू शकत नाही, परंतु आपल्यावर कुणीतरी माया करीत आहे असा आधार मात्र मी मरणायांना देऊ शकते."

आपल्या आवारात कार्य करण्याचा मदरचे महत्व कालीमातेच्या मूर्दिरातील पर्वोहतांना कठलेले आहे. त्यांचे परिवर्तन सर्वांत शोवटी झाले. अर्थात त्यांना दोष देता येत नाही. कारण परधर्मीय व्यक्ती आपल्या भागात लुडबूढ करीत आहे हा विचार त्यांना प्रथम सहन होऊ शकला नाही. मदरना घालवून देण्याचे सर्वं प्रकारचे प्रयत्न त्यांनी करून पाहिले.

परंतु, एक दिवस काय झालं, एक धर्मगुरुलाच कालेरा झाला. कालेरा हा संसर्गजन्य रोग असल्यामुळे त्याला मूर्दिरातून बाहेर पडावे लागले. कठलेही इस्पतल त्याला घेण्यास तयार नव्हते. अर्धमेल्या अवस्थेत तो रस्त्यावर पडून होता. मदरने त्याला निर्मल हृदयमध्ये आणले. त्यांची पुत्रवत काळजी घेतली. तेव्हा इतर धर्मगुरुंचे ढोळे उघडले व मदर देवाचे कार्य करीत आहे, हे त्यांना कठून चुकले. त्यानंतर ते मदर तेरेजांचे मित्र बनले व तिचे जाहीर कौतुक करू लागले.

कुणालाही "निर्मल हृदय" मधून परत पाठविले जात नाही. कठलाही प्रश्न न

विचारता, सर्वांचा स्वीकार केला जातो. देवाची लाडकी मुळे प्रा नात्याने सर्वांना सारखीच वागणूक दिली जाते. एका गृहस्थाने सिस्टर लूकला विचारले, "तुम्ही सर्वांची सोय कशी काय करू शकता ?" त्यावर सिस्टरने उत्तर दिले, "हे तर त्यांचं घर आहे, मग जागेचा प्रश्न येतोच कुठे ?"

निर्मल हृदयमध्ये स्त्रियासाठी एक आणि पुरुषासाठी एक अशा दोन लांबलचक खोल्या आहेत. तीनशे जणांची सोय तिथं केली जाते. खोल्यामध्ये दोन तारा बांधलेल्या असून, त्यावर मच्छरदाऱ्या टांगल्या जातात सर्व परिसर स्फटिकाप्रिंमाणे स्वच्छ असतो.

अर्थात येथे आलेले सर्वच मरण पावतात असे नाही त्या धर्मगुरुप्रमाणे काहीजण खडबडीत बरेही होतात. पाय कुजलेल्या एका अनाथ फळविक्याची गोष्ट. सर्वच इस्पितळांनी त्याच्यासाठी दरवाजे बंद केले होते. कालीघादच्या जवळ एका रस्त्यावर त्याला टाकून दिले गेले. सिस्टरांनी त्याला उचलून आणले. त्याचा कुजलेला पाय कापून टाकला व नवा कृत्रिम पाय बसवला. तो आता व्यवस्थित चालू शकतो. त्याला केवळ नवीन पायच्य नव्हे तर नवीन आशा.मिळाली आहे.

नवा विश्वास, नवे जीवन

मरणोन्मुख्यासाठी करीत असलेल्या कायामुळे मदर तेरेजांची कीर्तीं सर्वंत्र पसरली आहे. त्याचप्रमाणे गरीब, अनाथ, टाकून दिलेली बालके यांची त्या काळजी बाहतात महणून त्यांचे सर्वंत्र नाव झाले आहे. आचार्य जगदीश बोस रस्त्यावरील मदर हाऊसपासन हाकेच्या अंतरावर त्यांनी अनाथ बालकासाठी 'निर्मल शिशुभवन' स्थापन केले आहे. त्या घरात प्रवेश करताच, भितीवर आपल्याला एक बाक्य लिहालेले आढळते, "गरिबांना तुमची माया हवी, केवळ सेवा नको." अन्नाचा घास, एखादं ब्लैकेट किंवा दानधर्म म्हणून चार नाणी फेकणे यापेक्षा प्रेम देणं अधिक कठीण असत. प्रेम करण म्हणजे जणू स्वतःच्या हृदयाचा तुकडा कापून देणे. मदत घेऊन येणाऱ्याकडे मदर ही मागणी करतात. वस्तु महत्वाच्या नाहीत असे नाही, परंतु सेवा करणाऱ्याकडून अधिक अपेक्षा केली जाते. आयांनी जन्म देऊन ज्या बालकांना टाकून दिलेले असते त्यांना परिचारिका हॉस्पिटलमधून घेऊन येतात. काहींना तर मदरच्या किंवा निर्मला शिशुभवनच्या दारात आणून टाकलेले असते.

गटारात आणि कचन्याच्या पेटीत टाकून दिलेली बालके येथे आणली जातात. अशा अर्भकांना आणि मुलांना येथे जगण्यासाठी सर्वकाही दिले जाते त्यांना खाणेपिणे,

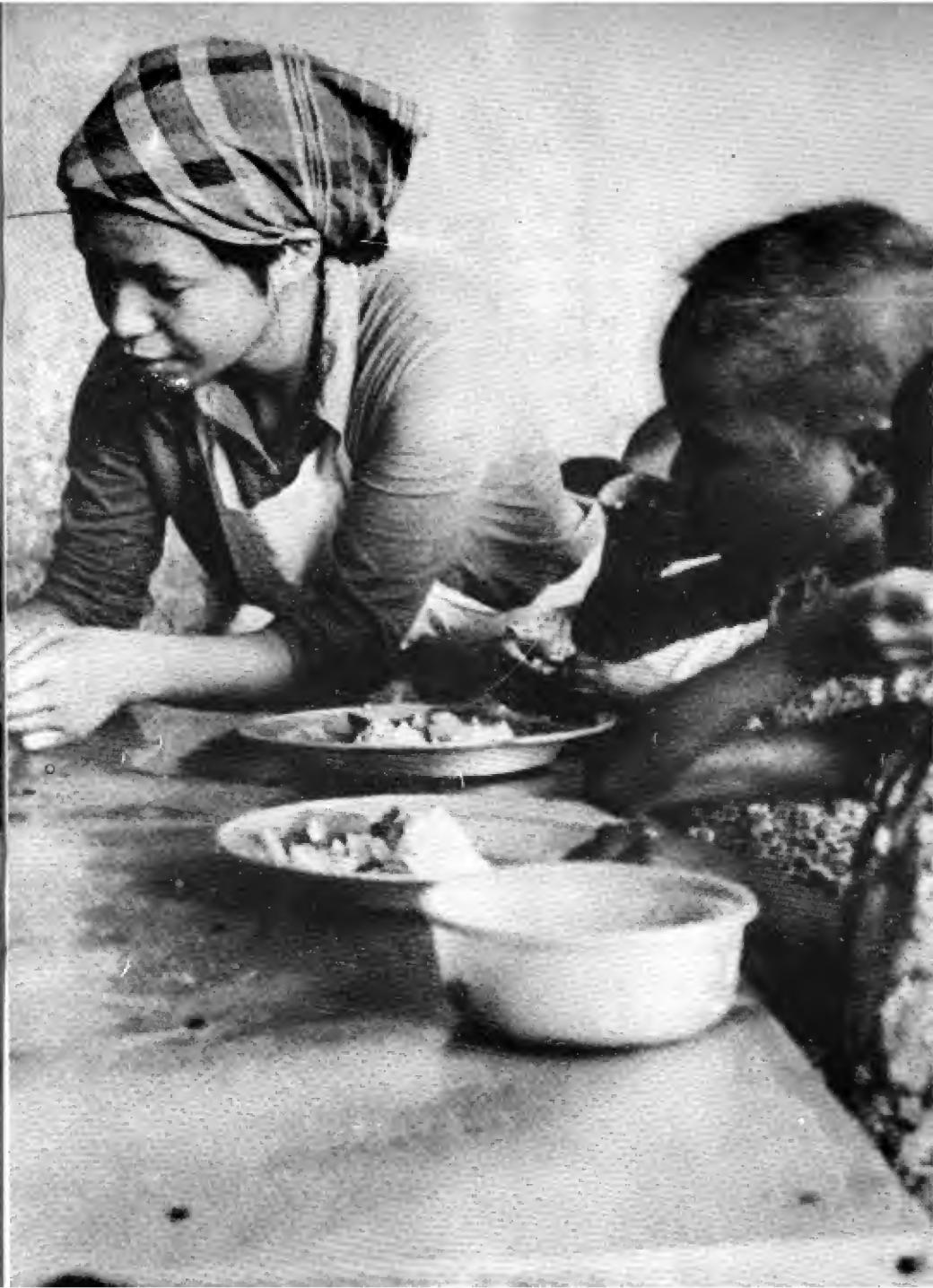

दवा औषध, कपडेलत्ते आणि सर्वांत महत्वाचे म्हणजे मातृवत प्रेम दिले जाते. समाजाचे समर्थ नागरिक म्हणून ती मोठी होतात.

ज्यांच्याबदल आशा वाटत नव्हती अशी मोठी मुले प्रेमाच्या वातावरणामुळे अगदी बदलून गेली आहेत. 1968 ची गोष्ट, पोलिस कमिशनरने एका मुलाला मदर तेरेजाच्या ताड्यात दिले, त्याला चोरी करण्याची व खिसे कापण्याची सवय जडली होती. मारझोड करून त्याला तुळंगात ढांबण्यात आले, सुधारशाळेत पाठवण्यात आले, परंतु काहीच फायदा झाला नाही. मदरने त्याला आसरा दिला आणि प्रेम दिले, आणि काय चमत्कार, थोड्याच दिवसात तो बदलून गेला. जबाबदारीची कामे तो आता प्रामाणिकपणे पार पाडतो, वर्षभरात समारे १०,००० मले निर्मला शिशू भवनामध्ये आणली जातात. सिस्टर्स त्याची काळजी घेतात, ती मोठी होतात तसे त्यांना लिहायला वाचायला शिकवले जाते, धडे शिक्षण दिले जाते व ते नोकरी धंद्याला लागतात, मुलींची चांगल्या कुटुंबात लाने होतात व त्या सुखाने नाहितात, मुलीवर इथे चांगले संस्कार होतात. म्हणून अनेक मुख्यवस्तू पालक आपल्या मुलासाठी त्यांना मागणी घालतात.

अर्थात, केवळ प्रेमावर हे कार्य पार पडू शकत नाही. पैशाचीही गरज असतेच, जगातील अनेक राष्ट्रात लोक मदरना मदत पाठवतात. आज त्यांची कीर्ती मर्वदर पसरली असून जगाच्या कानाकोपच्यातून मदतीचा ओघ चालू आहे. परंतु, जेव्हा त्यांच्याकडे साधनसामुद्री नव्हती आणि त्यांची माहिती अनेकांना नव्हती तेव्हादेखील त्यांनी कुणालाही रिकामी हाती पाठवले नाही. मदरचा देवावरील विश्वास सूप ढांडगा आहे. त्यामुळे जगातील बंदनाग्रस्तांचे ओझे तिने आपल्या दूळल सांदयावर घेतले आहे. देव पुरेसे देंगील असा त्यांना भरवसा वाटतो आणि देवाने त्यांना कधीच निराश केलेले नाही.

काही वर्षपूर्वीची गोष्ट. जवळ पैसे नसताना त्यांनी आग्याला बालगृहाचे काम हाती घेतले, बांधकाम अर्धावर आले. मदरना ५०,०००/- रुपयाची गरज भासली. पैशाचिना काम तसेच सोडून देण्याची भीती निमांण झाली. त्याचवेली त्यांना फोनवरून बातमी मिळाली की त्यांना मंगसेमे पारितोषिक मिळाले होते. मानसन्मानावरोवर इमारतीमाठी कमी पडलेले रु. ५०,००० त्यांना मिळाले. तेव्हा मदर हसत हसत

म्हणाल्या, "हे घर बांधलं जावं अशी प्रभूची इच्छा आहे."

एकदा कडाक्याची थंडी पडली होती. शिशुभवनातील बालके कुडकुडत होती आणि घरात पुरेशी बळकेटे नव्हती की गोधडया शिवण्यासाठी कापूम नव्हता. मुलांचे थंडीपामून रक्षण करण्यासाठी मदर स्वतःची गोधडी उसवण्याच्या तयारीत होत्या. तोच दारावरची बेल वाजली. सिन्टरने दरवाजा उघडला. कायमन्वा परदेशी निधालेला तो गृहस्थ होता. आपल्या रजया, बळकेटे, आणि नव्या गादया शिशुभवनाला दान करण्यासाठी तो आला होता.

मदरच्या घरात असे लहान चमत्कार नेहमी घडत असतात. एकदा घरातला शिधा संपला, मुलांना काय वाढावं असा त्यांना प्रश्न पडला. त्याचवेळी एक बाई तांदळाची गोणी घेऊन दत्त म्हणून हजर झाली.

एकदा खूपच कठीण प्रसंग आला होता, खाऊ आणि खास भेटीविना मुलांना नाताळ सण साजरा करावा लागणार अशी परिस्थिती निर्माण झाली. वर्षभर त्यांनी नाताळ सणांची आशेने वाट पाहिली होती. त्यांचे निराश चेहरे पाहून सिस्टर्सना खूप वाईट वाटले. अकस्मितपणे एक तिन्हाईत माणूस त्यांच्याकडे आला. त्याने मदरच्या हातात एक लिफाफा दिला व तो म्हणाला, "मुलांसाठी छोटीशी भेट." त्यात शंभराच्या दहा करकरीत नोटा होत्या. त्यावरीची खिसमम पाटी अविस्मरणीय होती. परंतु नेहमीच कुणीतरी येऊन दरवाज्यावरील थंडी वाजवीत नाही. मग मदर सरळ मदत मागण्यासाठी बाहेर पडतात.

सुप्रासिद्ध पत्रकार आर्ण लेखक श्री. खुशबंतसिंग एकदा मदरना भेटायला गेले होते. ते एक आठवण सांगतात. एक विरास्कट कंपनी शिशुभवनला तुटलेली विस्किटे पाठवीत असे. परंतु त्या वरी आर्थिक अडचणीमुळे कंपनी नेहमीची भेट पाठवू शकली नाही. मदर मालकांना भेटायला गेल्या. त्यांनी सांगितले की उत्पादनखार्च वाढल्यामुळे कंपनी तुटलेल्या विस्किटांचीही विक्री करते.

मदरनी त्यांच्याबरोबर वाद घातला नाही. फक्त आपल्या उपाशी मुलांना ती विस्किटे किती आवडायची, विचारी मुळे जीवनातील अनेक आनंदाना कशी मुकली आहेत याचे जिवंत चिव मदरनी त्यांच्यासमोर रेखाटले. मालकाचे डोळे भरून आले.

मदरची निरागस माया→

"तुटलेल्या बिस्कटांचे सर्व डबे मदरच्या गाडीत नेऊन ठेवा," असा आदेश त्यांनी कामगारांना दिला.

मदरना अनेक गोष्टींची कमतरता भासली तरी विश्वासाची कमतरता कधीच भासत नाही, आणि नेहमीप्रमाणे, परमेश्वर त्यांच्या मदतीला धावतो.

शिल्डा स्टेशनजवळील एक मोठे गोदाम मदरना देण्यात आले. त्यांनी त्याचे रूपांतर एक सुंदर घरात केले असून निराकृतीना तिथे आश्रय मिळाला आहे. तिथे मूळाना लिहावाचायला तसेच हस्तव्यवसाय शिकविले जातात. रात्री बेघर मुळे तिथेच झोपतात. ज्या दिवशी घराचे उद्घाटन झाले तेव्हा कुणीतरी गिर्चामिठ अक्षरात लोखडी दरवाजावर खरडले, "प्रेम म्हणजे देव." हेच मदरच्या शिकवणीचे सार आहे. प्रवचनावर नव्हे, तर सेवेवर मदरचा विश्वास आहे. जनसेवा हीच ईश्वरसेवा असे त्या मानतात.

दररोज मदरच्या घरात फल्यावर एक प्राथंना लिहाली जाते.

प्राथंना हे शांततेचे फल आहे
अद्भुत हे प्राथंनेचे फल आहे.
प्रेम हे अद्भुते फल आहे
सेवा हे प्रेमाचे फल आहे.

श्रद्धेमुळे सर्व साध्य होते, काही दिवसापूर्वी मदर अमेरिकेत गेल्या होत्या, निधी बाढीवण्यासाठी मदरने त्या देशातील विमा आणि इतर योजनांचा लाभ घ्यावा असे काहीनी सुचविले. मदरने पूर्णपणे नकार दिला, त्यापेक्षा वैयक्तिक देणग्यावर आपली अधिक मदार आहे असे त्यांनी स्पष्ट सांगतले. आपल्या अमेरिकन मित्रांकडे बळून त्या म्हणाल्या, "देवाने नेहमीच आमची काळजी घेतली आहे, तर मग आता, अमेरिकेत देवावर दिवाले काढण्याची वेळ येईल असे तुम्हाला वाटते का?"

शिशुभवनातील आनंदी मुळे —

सर्वकाही मंगल

जगात सर्वांना कुष्ठरोग्यांची भीती वाटत आली आहे, म्हणून त्यांना दूर सारले जाते. जुन्या काळी कुष्ठरोग्यांना घंटी वाजवीत आणि "अशुद्ध, अशुद्ध" अशा आरोग्याकरीत हिडावे लागे. त्यांना गावाबाहेरच वस्ती करावी लागे. आधुनिक विज्ञानाने या रोगावर इलाज शोधून काढले आहेत. काही पायरीपर्यंत आणि योग्य सावधांगिरी बाळगली तर हा रोग संसर्गजन्य नाही असे सिद्ध झाले आहे. तरीही कुष्ठरोग्यांना अपमानस्पद वागणूक दिलीच जाते. आजसुद्धा कुष्ठरोग्यांना त्याचे कुटुंबीय वस्यावर सोडून देतात. त्यांना वाळीत टाकले जाते.

निराधारांना आधार देणे हा मदर तेरेजांचा धर्मच झाला आहे. कुष्ठरोग्यांना त्या व त्यांच्या सिस्टर्स आश्रय देतात. जखमा धुणे, त्यावर मलमपटटी करणे ही कामे सिस्टर्स आपल्या हातांनी करतात.

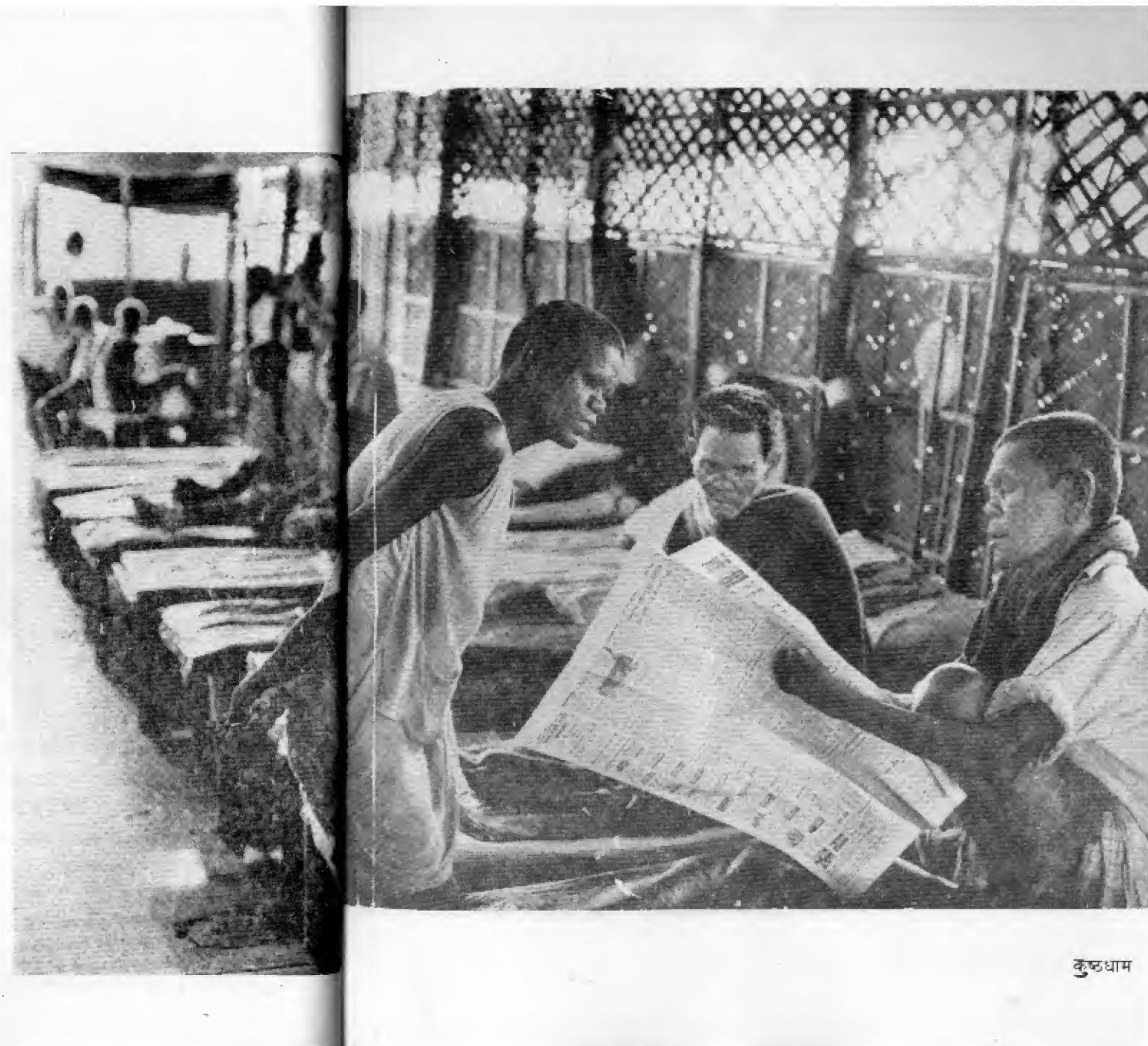
श्री. डेस्मंड डॉइग यांनी मदर तेरेजावर एक पुस्तक लिहिले आहे. मदरची कुष्ठरोग्यांबरोबर पहिली भेट झाली त्याचे ते वर्णन करतात. एका झोपडपट्टीत मदर सेवाशुश्रूषा करीत होत्या, त्यावेळी हाताचा अंगठा झडून गेलेला एक गृहस्थ त्यांना आढळला. तो कापून टाकण्याची गरज होती. मदरकडे फक्त कैची होती, हिय्या करून

मदरने अंगठा काढून काढला.

अशा प्रकारच्या शस्त्रक्रिया करण्यासाठी आज सिस्टरांना योग्य असे शिक्षण दिले जाते. निधी गोळा करून कुष्ठधामे स्थापन करण्यात आली आहेत. कलकत्याजवळील कुष्ठधामाला "प्रेमदान" असे संदर नाव देण्यात आले आहे. तिथे रुण चारचौधासारखे सुखाने जीवन व्यतित करतात.

कलकत्याच्या उपनगरात टिटाघर येथे मदरनी "प्रेमनिवास" उभारले आहे, बरे झालेले कुष्ठरुण एकव राहून उदरनिवाह करतात. काढ्यापासून ते दोरखड, पिशव्या आणि चट्या तयार करतात. कलकत्याच्या रस्त्यावरील नारळाच्या हिरव्या साली बेचून त्यापासून ते काढे मिळवतात. यामुळे दुहेरी फायदा होतो: रस्ते स्वच्छ राहतात आणि बेकाराना काम मिळते. मदर गमतीने म्हणतात, "कचन्यापासून सोने तयार करण्याची ही किमया आहे."

निवन हा एक धेवाईक भिकारी होता. तो अंगावर लक्तरे घालायचा, हातापायावर मुदाम विद्रूप जखमा करून घ्यायचा व आपण कुष्ठरोगी आहोत असा बनाव करून कालीधाट मंदिराजवळ भिक्षा मागत बसायचा. दुईवाची गोष्ट म्हणजे त्याला खरोखर काठरोग झाला, सूदैवाने त्याला "प्रेमदान" मध्ये नैण्यात आले, तिथे त्याच्यावर योग्य उपचार झाले व तो बरा झाला. परंतु त्या

कुष्ठधाम

कुळ रुग्णासमवेत मदर तेरेजा

अनुभवामुळे तो अंतर्बाहिय बदलून गेला आहे, आपण एकटे नाहीत, इतरांना आपली काळजी आहे, याची त्याला जाणीब झाली. त्याचा आत्मविश्वास बळावला, भिक्षा मागणे त्याने सोडून दिले. काहीतरी चांगले करण्याचे त्याने ठरवले. आता तो शांती नगरच्या दवाखान्यात कामाला लागला असून आनंदाने आणि स्वार्थभानाने जीवन जगत आहे.

सुदेव रे चौधरी हे बंगाली लेखक मदर तेरेजासमवेत सोडेपूर येथील कुळधाम केंद्राच्या उद्घाटनासाठी गेले होते. तेव्हा एक मध्यमवयीन गृहस्थ मदरना म्हणाले, "तुमच्यामुळे आमची मुलगी बरी झाली असून तिचे लग्नही जुळले आहे. परंतु सोन्याची अंगठी, इतर गरजेच्या वस्तू आणि थोडावहुत हऱ्डा देण्याडितकी आमची परिस्थिती नाही." मदरने तत्काळ उत्तर दिले, "देवाने तिला बरे केले आहे, तर आता तो तिच्या लहानमोळ्या गरजा पुन्या करील," एका सिस्टराकडे वळून त्या म्हणाल्या, "त्या छोट्या पेटीत पहा. मला वाटते तिच्यात एक सोन्याची अंगठी आहे." अंगठी आणि इतर गोष्टीही मिळाल्या आणि मुलीचे लग्न थाटात पार पडले.

मदर तेरेजाच्या संस्थेतफे ११९ कुळधाम केंद्रे चालविण्यात येत असून १,८३,००० हजारांची काळजी घेतली जाते. पारितोषिकापोटी मिळालेती सर्व रक्कम मदर गोरगरिबासाठी

वापरतात, मदरची कीर्ती जशी जगभर पसरत आहे तसा पैशाचा ओघ चालू आहे. सिस्टर्स गरजूंची काळजी बाहतात, अगदी छोट्या भेटीचाही आनंदाने स्वीकार केला जातो.

१९६४ साली पोप सहावे पॉल भारतात आले होते, तेव्हा त्यांना येथे फिरण्यासाठी फोर्ड या अमेरिकन कंपनीने लिमोसीन कार दिली होती. मदरच्या कार्यातील आपला सहभाग म्हणून, भेटीअंती पोपनी ती गाडी मदरना भेट म्हणून दिली. सामान्य गारबासारखे जीवन जगण्याचे वत घेतलेल्या मदरना त्या उंची गाडीचा काय उपयोग? पण मदरनी ती गाडी विक्रीला काढली नाही. त्यांनी तिचा लिलाव करण्याचे ठरावले. त्यामुळे त्यातून चौपट म्हणजे रु. ५,००,००० इतकी रक्कम मिळाली. त्या पैशातून त्यांनी एक कुष्ठधाम उभारले. १९७१ मध्ये मदरना २१,५०० डॉलर्सचे पोप तेविसावे जॉन शांतता पारितोषिक मिळाले. त्याचाही विनियोग त्यांनी बंगलमधील कुळरोग्यासाठी केला.

आधार

मदरचे हात खूप मोठे असून, त्यांनी मरणोन्मुख, निराश्रित, आजारी यांना आपल्या उबदार कवेत घेतलेले आपण पाहिले. अजूनही त्यांचे हात लांब आहेत. डमडम विमानतळाजवळील जेसोर रोडवर निर्मल केनेडी गृह उभे आहे. १९७१ साली बांगलादेशामध्ये पाकिस्तानपासून मुक्त होण्यासाठी लढा झाला. त्यावेळी पूर्व बंगलमधून जे लोक परिष्वेतम बंगलमध्ये पळून आले त्यांच्यासाठी, आच्यामाडांच्या या बनराईत पाहिले निर्वासित केंद्र चालू करण्यात आले होते. आपली सर्व मालमत्ता तशीच टाकून, जीव मुठीत घेऊन ते लोक संरक्षणासाठी सैरावैरा धावले. धावपळीत अनेकांची आपल्या कुटुंबियापासून फारकत झाली. भयानक अनुभवामुळे अनेकांच्या डोक्यावर परिणाम झाले.

भारतीय सीमा विभागात उभारलेल्या निर्वासितांच्या छावण्यांना भेट देण्यासाठी सर्वप्रथम मदर आणि त्यांच्या सिस्टर्स धावल्या. अन्नपदार्थ, औषधे आणि सर्वात मोलाचे म्हणजे हृदयात प्रेम घेऊन त्या आल्या. युद्ध संपले. बांगला देश स्वतंत्र झाला. निर्वासित आपल्या देशात परतले. तेव्हा ती छावणी मदरना देण्यात आली. त्यावेळी जोसेफ केनेडी (ज्य.) फॉडेशनकडून मदरना ५०,००० डॉलर्स मिळाले होते. त्यातून त्यांनी मतिमंद

लोकासाठी 'निर्मल केनेढी होमची' स्थापना केली. परदेशातून अंतिशय कुशल असे मानसवैद्य येथे काही काळ कार्य करण्यासाठी येतात. सिस्टर्स त्यांच्याकडून उपचार शिकतात आणि रोग्यांची काळजी घेतात. काही रुग्णांची दयनीय दशा पाहून कीव येते परंतु सिस्टरांच्या घेह्यावर आणि केंद्रात सर्वत्र शांती आणि समाधान विराजलेले दिसते.

"जे कधीच पूर्ण वरे होऊ शकणार नाहीत, ज्यांच्याबददल आशा नाही त्यांच्यासाठी कशाळा त्रास घ्या आणि सर्व करा?" असा प्रश्न काहीजण विचारतात. पण मदरना त्यांचा युक्तिवाद मान्य नाही. त्या म्हणतात, "जीवन पवित्र आहे, सर्वच देवाची लेकरे आहेत. सर्वांची काळजी घेऊन निगा राखली गेली पाहिजे." अभागी जिवांची सेवा म्हणजे प्रत्यक्ष देवाची सेवा आहे असे त्या मानतात.

राष्ट्रीय पुरस्कार मिळालेल्या एक अपंग भगितीसमवेत मदर तेरेजा

प्रेम आणि सन्मान

मदर तेरेजांच्या कायर्ची पावती म्हणून त्यांच्यावर अनेक पारितोषिकांचा वर्षाव करण्यात आला आहे. मिळालेल्या पैशाचा वापर मदर आणखी एक नवे घर बांधण्यासाठी करतात. आपल्याला मिळणारी मान्यता म्हणजे, गरीब आणि वेदनाग्रस्त यांना जगातील लोकांच्या विवेकशक्तीला आवाहन करण्याचा हक्क आहे असे त्या मानतात.

सर्वप्रथम भारत सरकारने त्यांचा सन्मान केला. १९६२ साली राष्ट्रपतींनी त्यांना 'पद्मश्री' दिली. त्याच वर्षी त्यांना उत्तम समाजसेवेबद्दलचे मँगसेसे हे आंतरराष्ट्रीय पारितोषिक मिळाले.

आधीच नमुद केल्याप्रमाणे, १९७१ मध्ये पोप सहावे पॉल यांनी त्यांना पोप तीवसावे जॉन शांतता पारितोषिक बहाल केले. त्याचसाली सप्टेंबरमध्ये अमेरिकेतील बोस्टन शहरातून त्यांना 'द ग्रृड सॉर्मरिटन अवॉर्ड' आणि ऑक्टोबरमध्ये जॉन एफ. केनेडी आंतरराष्ट्रीय पुरस्कार प्रदान करण्यात आला.

१९७२ साली भारतसरकारने त्यांना आंतरराष्ट्रीय सामंजस्याचे नेहरू अवॉर्ड दिले. १९७३ साली धर्मामिधील प्रगतीबद्दल इंग्लंडचे युवराज फिलिप यांनी त्यांना 'टेंपलटन

भारतरत्न स्वीकारताना मदर तेरेजा

'अवॉर्ड' अपण केले. १९७४ साली अमेरिकेतून त्यांना 'मातेर एत माजिस्ट्रा' हा सन्मान दिला. १९७९ साली त्यांना सर्वोत्तम असे नोबेल शांतता पारितोषिक मिळाले, तर १९८० साली भारतसरकारने भारतरत्न हया सर्वोच्च नागरी बहुमानाने त्यांना सन्मानित केले.

उपासमार दूर करण्यासाठी जे झटतात त्यांना संयुक्त राष्ट्राच्या एफ.ए.ओ. या विभागातके सेरेस पदक देण्यात येते, तोही मान मदरना मिळाला आहे. या पदकाच्या एका बाजूवर, कवेत घेणा-या दोन हाताच्या मध्ये भुकेकंगाल बालकाची प्रतिमा, आणि दस-या बाजला मदर तेरेजांचा चेहरा कोरलेला आहे. अशाप्रकारे त्यांच्या कायांची चिरंतन आणि अपूर्व अशी नोंद करण्यात आली आहे.

कलकत्त्याच्या निनावी झोपडपट्टीपासून सुरु झालेले मदर तेरेजा यांचे कार्य आज जगभर पसरले आहे.

प्रत्येक खांडात, प्रत्येक देशात गोरगरीब विख्यालेले आहेत. जिथे गरीब तिथे निळया किनारीची जोगीण हजर! रोममधील वैभवशाली वर्हाटकनजवळील गरीब वस्तीपासून पौसिफिक बेटावरील पापुआ न्यूगिनी या देशाच्या दूरस्थ कोपयात मदर तेरेजांच्या सिस्टर्स सेवाकार्य करीत आहेत.

शरीराने आणि मनाने जखमी झालेले, एकाकीपणाचा शाप भोगणारे, युद्धामुळे व्याधित यांना मदर आपल्या कवेत घेतात.

बळ्या विमान कंपन्याच्या कार्यालयात सापडेल असा नकाशा मदरच्या मुख्य घरात लावलेला आपल्याला आढळेल. युरोप आणि आफ्रिका, आशिया आणि आस्ट्रेलिया, उत्तर आणि दक्षिण अमेरिका या खडांतील कितीतरी देशात मदरची केंद्रे आहेत. जगाच्या कुठल्याही कानाकोपयात दुखवेदना असली तर मदर तिथे प्रेमाचा आणि सेवेचा घेऊन शार्तदत्तासारख्या धावत जातात म्हणून मदरची संस्था कार्य करीत असलेल्या देशांची केलेली यादी प्रत्येक वेळी कालबाहय होते!

सारे विश्व कवेत

नोव्हे. १९८७ चे सुधारीत कोष्टक खाली दिले आहे. आकडेवारी तंतोतंत नाही, कारण तात्कालिक मदत मागणा-यांची संख्या खूप मोठी असून त्यांची मोजदाद ठेवणे शक्य होत नाही. जगातील अनेक मेंद्राची हीच कथा आहे. त्यामुळे निर्णित आकडेवारी मिळणे कठीण जाते. हे सेवाकार्य अद्वितीय आहे, शांतपणे केलेल्या चांगल्या कामाचा हा ताळेबंद नाही.

मिशनरीज ऑफ ॲरिटी—आकडेवारी

१. सिस्टरांची संख्या	२२३३
२. झोपडपट्टीतील शाळा	९७
३. मुलांची संख्या	१३७७७
४. मदत केंद्रे	१९०
५. साप्ताहिक शिधा स्वीकारणारे	८००५६
६. दररोजचे जेवण घेणारे	८४५३३
७. शिवणकामाचे वर्ग	२०२
मली	७९३७
८. टाईपिंग वर्ग	८
मली	२४३
९. फिरते दवाळाने	७४५
रुग्ण	१५६९८८२१
१०. कफ्टरोगी केंद्रे	११९
रुग्ण	१८२९४८
११. मरणोन्मुख्यासाठी गृहे	१८५
रुग्ण	३९८१
१२. अनाथालये	१०३
बालके	४२६०
१३. संगोपन केंद्रे	१०२
मुलांची संख्या	१५२३४
१४. मद्दापी आणि गरंगस्तासाठी केंद्रे	८
माता	९
१५. कुमारी मातासाठी गृहे	४५२
माता	२२
१६. नैसर्गिक कटुंब नियोजन केंद्रे	३९३५
मार्गदरशन झालेल्या व्यक्ती	

विनम्रतेचा गौरव

स्वतःबद्दल किंवा आपल्या कार्याबद्दल बोलणे मदर तेरेजाना आवडत नाही. आपली कामगिरी किंवा संस्था याबद्दल त्यांनी लेख किंवा पुस्तके लिहिलेली नाहीत. "लोकांना माहिती मिळावी म्हणून तुम्ही वर्तमानपत्रात लेख का लिहीत नाही?" असा प्रश्न एका पत्रकाराने त्यांना केला तेव्हा त्या म्हणाल्या, "ते तर तुमचे काम आहे, माझे नव्हे"

मदरचे कार्यच बोलके असल्यामुळे त्यांना जाहिरात करावी लागत नाही. ज्यांनी त्यांना काम करताना पाहिले आहे किंवा ज्यांची त्यांनी सेवा केली आहे तेच त्यांचे प्रचारक बनतात. मदर तेरेजा ह्या अशी एक व्यक्ती आहेत की ज्या आपल्याला रिकाम्या हाती परत पाठवणार नाही याची शाश्वती गरीब गरजूना पटलेली आहे. वर्तमानपत्रांनी आणि नियतकालिकांनी त्यांचे अपूर्व कार्य जगासमोर आणले आहे. जगात चांगली माणसे खूप आहेत. देवाच्या शोधासाठी अनेकांनी जगाचा त्याग केला आहे. इतरांना जीवन मिळावे म्हणून कित्येकांनी आपले देह ठेवले आहेत. परंतु, मदर तेरेजा यांचे व्यक्तिमत्त्व अद्वितीय असेच आहे. सौम्य प्रकृतीच्या व्यक्तीने सुरु केलेल्या संस्थेचे जाळे आज जगभर पसरले आहे. महत्वाची गोष्ट म्हणजे दीनदुबलयानी आपल्या घराचे दरवाजे ठोठवावेत यांची त्या वाट पाहात नाहीत, तर त्यांच्या शोधार्थ

त्या हिंडत असतात. इतके व्यवहारी ज्ञान आणि इतकी करुणा असलेली दुसरी संघटक व्यक्ती शोधून सापडणार नाही, जिथे स्वयंसूत्र सेवेची गरज भासते तिथे मदत तेरेजा आणि त्यांच्या सिस्टर्स प्रथम हजर!

कितीही अडीअडचणी आल्या, तरी एकदा हाती घेतलेला प्रकल्प मदर बायावर सोडून देत नाहीत. प्रेमपूर्ण चिकाटीमुळे त्या नेहमी यशाच्या धनी ठरतात. त्यांच्या अध्यात्माला व्यवहारवादाची झालर असते हे त्यांचे एक वैशिष्ट्य आहे. या मितभाषी महिलेचे कार्यन्वय त्यांचा पुकारा करतात. लहान लहान गोष्टीमुळे मदर आणि त्यांच्या सिस्टर्स कौतुकाचा विषय झाल्या आहेत. निर्मल केनेडी होम ही निवासितांची छावणी होती तेव्हाची गोष्ट. तिथे कॉलन्याची लागण झाली होती, त्यावेळी निवासितांची जातीने चौकशी करण्यासाठी सिनेटर केनेडी आले होते.

पाहणी करीत, आजा-यांची चौकशी करीत ते छावणीभर फिर होते. एका ठिकाणी निल्या किनारीची साढी नेसलेली एक व्यक्ती नव्याखाली ओणवी असलेली त्यांना दिसली. मदरच्या संघातील ती सिस्टर होती. कॉलेरा रोग्यांचे मल्ललेले कपडे धुण्यात ती गर्क झाली होती.

सिनेटर केनेडीना आश्चर्याचा सुखद धक्काच वसला. ते पुढे सरसावले आणि हस्तांदोलनासाठी त्यांनी हात पढे केला. हात मलीन झाला होता म्हणून सिस्टर हात पुढे करण्यास संकोचल्या. सिनेटर तिला म्हणाले, "जितका तुझा हात मालिन, तितका तो मी माझा सन्मान समजेन"

प्रेमस्वरूप परमेश्वर

लाख वेळा मदरना एक प्रश्न केला गेला आहे. जेव्हा त्यांना विचारले जाते, "हे काम करण्यासाठी तुम्हाला कोण प्रेरणा देते?" तेव्हा त्यांचे उत्तर ठरलेले असते, "येश खिस्त". "पण हे सर्व करण्यासाठी तुम्हाला शक्ती कुठून मिळते?" या प्रश्नाला त्यांचे उत्तर असते, "बायबल".

प्रभूयेश खिस्त आणि पवित्र बायबल हे मदरचे मार्गदर्शक दीप असले, तरी त्यांच्या मायेला मर्यादा पडलेल्या नाहीत. सर्वजातीधरमाच्या आणि सर्व राष्ट्रांच्या गरजू लोकांना त्या आपल्या कवेत घेतात. दिसायला त्या चारचौधासारख्या, परंतु त्यांचे तेज विलक्षण आहे. प्रत्येक जण त्यामुळे दिपून जातो. त्यांची एकच प्रार्थना असते, "हे प्रभो, या जगात जे लोक दारिद्र्य आणि उपासमार यामुळे बेजार झाले आहेत त्यांची सेवा करण्यास तू मला पाव कर"

आपण आपला देश सोडून मदर तेरेजांच्या मदत केंद्रात का आलो याचे स्पष्टीकरण देताना एक परदेशी गृहस्थ म्हणाले, "पश्चिमी राष्ट्रातील भल्या मोठ्या संस्थामध्ये जे सहज मिळू शकत नाही ते येथे मिळते, ते म्हणजे प्रेम! मदर किंवा कुठलीही सिस्टर खोलीत शिरली म्हणजे लहानमोठ्या रुग्णांचे चेहरे आनंदाने फुलतात. मदर प्रत्येक

खाटेजवळ थांबतात, कृष्णाला प्रेमाने थोपटतात, कुणाचे अस्ताव्यस्त केस सारखे करतात. सर्वांशी आनंदाने बोलतात. सगणांच्या मनात फक्त आभाराची भावना नसते, संत म्हणून ते केवळ त्यांचा आदर सत्कार करीत नाहीत, तर जणू आई समजून ते मदरवर प्रीती करतात”.

मदरच्या घरात प्रेमाचा आणि आनंदाचा तुटवडा नाही, चैनीच्या वस्तू मात्र त्यांच्या घरात अभावानेच दिसतील. सिस्टर्स अतिशय साधेपणाने जीवन जगतात व देवाचे कार्य करतात. त्या अगदी मनापासून आपली काळजी घेतात याची प्रत्येकोला मनोमन खात्री पटते. खालील उदाहरणावरून त्यांच्या कायाचे स्वरूप दिसून येईल:

मदरच्या संघातील एक सिस्टर वैद्यकीय परीक्षेत विद्यार्पीठात सर्वप्रथम आली व ती सुवर्णपदकाची मानकरी ठरली. तिने ते पदक मदरना आणून दाखवले. मदरना खूप आनंद झाला परंतु मदर तिला म्हणाल्या, “हे बंधू, तू गरिबांमध्ये कार्य करणार आहेस. तुला सुवर्णपदकाची गरज नाही तर मग दुसऱ्या क्रमांकाच्या विद्यार्थ्याला तू ते दिलेस तर?” क्षणाचाही विलंब न लावता त्या सिस्टरने ते पदक परत केले. एका डॉक्टरांना ते मिळाले आहे. त्यांनी ते आपल्या दिवाणखान्यात टांगविलेले आहे. त्यांना पदकपेक्षा मदर तेरेजा आणि त्यांच्या त्या निस्वार्थी सिस्टरांचा अधिक अभिमान वाटतो.

जगाला दान

मदर तेरेजांची परमेश्वरावरील नितांत श्रद्धा ही त्यांना देवाने दिलेली देणगी आहे. आपल्या विश्वासाची आणि परमेश्वराच्या प्रेमाची लहानमोठी उदाहरणे त्या नेहमी सांगत असतात.

एकदा संत जोसेफच्या सणार्निमित्ताने एक धर्मगुरु निधी गोळा करीत होते, मदरने आपली छोटी पेटी उघडली. त्यात फक्त एकच रूपया होता. आपण रूपयापेक्षा जास्त देऊ शकत नाही याबदल त्यांना फार वाईट वाटले. त्यांनी संत जोसेफची छोटी प्रतिमा त्या पेटीट ठेवली आणि देण्यासारखे काही जमले म्हणजे आपण प्रतिमा बाहेर काढायची असे काढायची असे त्यांनी मनाशी ठरवले.

दुस-या दिवशी एका सिस्टरने मदरना एक पांढरा लिफाफा दिला. त्याच्यात १०० रूपयाची नोट होती, मदरना खूप आनंद झाला. त्या हसत हसत म्हणाल्या, “त्या एका रूपयाचे १०० रुपये झाले आहेत तर! आता संत जोसेफ माझ्या पेटीतून बाहेर येऊ शकतो!”

सुरुवातीला आर्थिक साहय मिळाविण्यासाठी मदरना खूप भटकावे लागले. आता पैशाचा पाऊस पडत आहे. अर्थात, कामाचा व्याप इतका बाढला आहे की मिळेल तितकी

मदत करीच आहे. केवळ दारिद्र्यामुळे माणूस कंगाल ठरत नाही, भारतीय गरिबांची मने खूप श्रीमंत आहेत तर धनवान आणि सपन्न राष्ट्रात खूप दारिद्र्य आहे असे मदर नेहमी सांगतात. त्या म्हणतात, "आमच्याकडे खाण्यापिण्याची ददात असेल परंतु पर्श्चमी राष्ट्रांतील एकाकीपणासारखे दारिद्र्य आमच्या देशात नाही. एक मलाखतीवेळी त्या म्हणाल्या, "आज लोक प्रेमासाठी भुकेलेले आहेत. आम्ही इंग्लंड, अमेरिका आणि आस्ट्रेलियात जातो. तिथे खायला प्यायला कमी नाही पण तिथे फार मोठ्या प्रमाणात एकाकीपणा, नैराश्य आणि असहाय्यता आहे. तिथल्या माणसांच्या चेह्यावरील हास्य कुणीतरी चोरले आहे. मानवी स्पृशासाठी ते आसुसलेले आहेत. मायेच्या ओलाव्यासाठी ते भुकेले आहेत".

१९६५ साली मदरती प्रथम भारताबाहेर आपल्या संस्थेची शाखा चालू केली. जगातील अनेक राष्ट्रात त्यांनी शाळा, अनाथालये आणि रुग्णालये यांचे जाले विणले आहे. दीनदरिद्र्यासाठी त्यांनी घरे बांधली आहेत. आजायासाठी आश्रम उभारले आहेत, कष्टरोगी, मतिमंद आणि असाध्य रोगाने पिडलेले यांच्यासाठी विश्वामधाम चालू केली आहेत. ग्वाटेमालात भूकंप झाला, तेव्हा मदरनी हवालादिल लोकासाठी मदत केंद्र स्थापन केले. आस्ट्रेलियात मद्यापी आणि गर्दग्रस्त याच्यासाठी त्यांच्या सिस्टम कार्य करतात. पॅलेस्टाईनमधील निवासितासाठी मदरने १९७३ साली छावण्या उभारल्या. बंदूकीच्या गोळ्यापासून मदरने बैरूटच्या मूलांना वाचवले. जगाच्या कानाकोप्यातील दुःखीतांची हाक कानी आली म्हणजे मदर आपल्या सेविकांना तिथे पाठवतात. त्या तिथे मदत कार्य करतात.

मदर नेहमी सांगतात की जगात सागराइतक्या करुणेची जसरी आहे, आपले कार्य म्हणजे सिंधूतील विंदू, परंतु तो विंदू मोलाचा आहे. त्याच्याविना सागर भिकारी ठरेल.

मदर तेरेजा म्हणजे एक जिवंत संत आहे असे सगळे जग मानते. त्यांना प्रेरणा देणाऱ्या प्रभाख्यस्ताप्रमाणे त्या दुखितासाठी मरिया (आरोग्यदात्री) आहेत. खिस्ताच्या पावलावर पाऊल ठेवून, एक साधीसधी व्यक्ती मानवतेचा कसा आशादीप होऊ शकते हे त्यांनी जगाला दाखवून दिले आहे.

Printed at : Hi-Speed Offset, A-14, DSIDC Plot, Jhilmil Industrial Area,
Opp. Dilshad Garden Flyover, Delhi-110095